

Joy Eclipsed

TISHA BAV 5783

Rabbi Ari Kahn

adk1010@gmail.com

1. איכה פרק א פסוק ב

בְּכֹו תבִּכֶה בְּלִילָה וְדַמְעָתָה עַל לַחֲלֹה אֵינֶיךָ לָמָּה מְנַחֵם מִכָּל־אֲהֲבֶיךָ כָּל־רַעֲיֶיךָ בְּגָדוֹ כִּי הָיוּ לָהּ לְאֵיבִים:

2. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קד עמוד ב

בְּכֹה תבִּכֶה בְּלִילָה, שְׁתִּי בְּכִיּוֹת הִלְלוּ לָמָּה? אָמַר רַבֵּה אֶמֶר רַבִּי יוֹחָנָן: אֶחָד עַל מִקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן, וְאֶחָד עַל מִקְדָּשׁ שְׁנִי. בְּלִילָה - עַל עֶסְקֵי לִילָה, שְׁנֵאמַר וּתְשֹׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעָם בְּלִילָה הַהוּא. אָמַר רַבֵּה אֶמֶר רַבִּי יוֹחָנָן: אוֹתוֹ (סו"ס) מִסֵּרַת הַשָּׁמַיִם: הַלִּילָה לֵיל תְּשׁוּעָה בְּאֵב הָיָה, אָמַר לָהֶן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: אַתֶּם בְּכִיִּתֶם בְּכִיָּה שֶׁל חֲנָם - וְאֲנִי אֶקְבַּע לָכֶם בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת.

3. דברים פרק כח (פרשת כי תבוא)

(מו) וְהָיוּ בָּךְ לְאוֹת וּלְמוֹפֵת וּבְזַרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: (מז) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עֲבַדְתָּ אֶת־ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מְרַב כָּל:

4. ספר השל"ה הקדוש - שער האותיות - אות ת' תשוקה (א)

וְהוּא הַחֲשֵׁק וְהַהֲבָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וּלְמִצְוֹתֶיהָ, וּלְשִׁמְרָה וּלְעֲשׂוֹת וּלְקִיָּם אֶת הַכָּל בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָה שְׂשִׂמְחָה שְׂזוּכָה לְעַבְדְּ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִיּוֹת דְּבֵק בּוֹ. וְזֶה לְשׁוֹן סֵפֶר חֲרָדִים, מִתְּנַאי קִיּוֹם הַמִּצְוָה הַשִּׂמְחָה הַגְּדוּלָה בַּמִּצְוָה, דְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁתּוֹדַע לּוֹ - דּוֹרְנָא דְשִׁדְרָ לִיהַּ הַקַּב"ה, וּלְפִי רֹב הַשִּׂמְחָה יִגְדַּל שְׂכָרוֹ. וְכֵן גַּלְיָה הָרַב הַחֲסִיד הַמְּקַבֵּל מִהַר"י אֲשֶׁר־נִזְי זצ"ל לְאִישׁ סוּדוֹ, שֶׁכָּל מַה שֶׁהִשְׁיֵג שְׂנִפְתָּחוֹ לּוֹ שְׂעָרֵי חֲכָמָה וְרוּחַ הַקְּדוּשׁ בְּשִׂכָר שֶׁהָיָה שִׂמְחָה בְּעֲשִׂיַת כָּל מִצְוָה שִׂמְחָה גְּדוּלָה לְאִין תַּכְלִית, וְאָמַר דְּהִינּוּ דְכְּתִיב (דְּבָרִים כח, מז), תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מְרַב כָּל, פְּרוּשׁ מְרַב כָּל, מִכָּל מִינֵי תַעֲנוּגִים שֶׁבְּעוֹלָם מִכָּל זָהָב וּפָז רַב וְאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת, עכ"ל:

5. איכה רבה (וילנא) פרשה א סימן כג

אַרְשָׁב"י אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל אַתֶּם בְּכִיִּתֶם בְּכִיָּה שֶׁל תַּפְלוּת, סוֹפְכֶם לְהִיּוֹת בּוֹכִים בְּכִיָּה שֶׁל מַמְשׁ, וְהִיכֵן בְּכוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכִיָּה שֶׁל תַּפְלוּת (בַּמִּדְבָּר י"א) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בְּכֹה לְמַשְׁפַּחְתֵּי (שם/בַּמִּדְבָּר י"ד) וּתְשֹׂא כָּל הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת קוֹלָם, וְהִיכֵן בְּכוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכִיָּה שֶׁל מַמְשׁ, ר' אֵיבּוֹ וּר' יְהוּדָה בֵּר' סִימּוֹן, ר' אֵיבּוֹ אָמַר אֶחָד בְּרָמָה וְאֶחָד בְּבָבֶל, בְּרָמָה, דְּכְתִיב (יְרֵמְיָהוּ ל"א) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וּגוֹ, בְּבָבֶל דְּכְתִיב (תְּהִלִּים קל"ז) עַל נְהָרוֹת בְּבָל וּגוֹ, רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי סִימּוֹן אָמַר, אֶחָד בְּיַהוּד מְדִינַתָּא, וְאֶחָד בְּבָבֶל, בְּיַהוּד מְדִינַתָּא בְּכֹה תבִּכֶה בְּלִילָה, בְּבָבֶל עַל נְהָרוֹת בְּבָל, א"ר אֵיבּוֹ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׂכָר אוֹתָהּ הַבְּכִיָּה אֲנִי מַכְנִיס גְּלוּיּוֹתֵיכֶם, הֲלֹא הוּא דְכְּתִיב (יְרֵמְיָהוּ ל"א) כֹּה אָמַר ה' מְנַעֵי קוֹלְךָ מִבְּכִי וּגוֹ וַיִּשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֶךָ נְאֻם ה', בְּכֹה תבִּכֶה, בְּכֹה עַל עֲגָל אֶחָד, תבִּכֶה, עַל שְׁנֵי עֲגָלִים, ד"א עַל יְהוּדָה וְעַל צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם, ד"א בְּכֹה עַל גְּלוּת עֲשֵׂרֶת הַשְּׁבָטִים, תבִּכֶה עַל גְּלוּת שְׁבָט יְהוּדָה וּבְנֵימִין, ד"א בְּכֹה וּמִבְּכֹה אַחֲרֵים עֲמָה, בּוֹכָה וּמִבְּכֹה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲמָה דְכְּתִיב (שְׁעִיָּה כ"ב) וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לְבָכִי וּלְמִסְפַּד, בּוֹכָה וּמִבְּכֹה מְלֹאכֵי הַשָּׂרֵת עֲמָה דְכְּתִיב (שם/יִשְׁעִיָּהוּ ל"ג) הֵן אֶרְאֵלֶם צַעְקוֹ חֲצָה...

6. שמות פרק לב (פרשת כי תשא)

(ו) וַיִּשְׁכְּמוּ מִמְּחָרָת וַיַּעֲלוּ עֲלֹת וַיִּגְשׁוּ שְׁלֹמִים וַיִּשָּׁב הָעָם לְאַכֵּל וּשְׂתוֹ וַיִּקְמוּ לְצַחֵק: פ... (יז) וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קוֹל הָעָם בְּרַעַה וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה קוֹל מִלְחָמָה בְּמִחְנָה: (יח) וַיֹּאמֶר אֵין קוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה וְאֵין קוֹל עֲנוֹת תְּלוּשָׁה קוֹל עֲנוֹת אֲנָכִי שְׁמַע: (יט) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל־הַמִּתְנָה וַיִּרְא אֶת־הָעֵגֶל וּמַחֲלֵת וַיִּסְרֹאֵף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַף מִיָּדוֹ אֶת־הַלַּחַת וַיִּשְׁבֵּר אֶתֶּם תַּחַת הַהָר: (כ) וַיִּלָּח אֶת־הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוֹ וַיִּשְׂרַף בְּאֵשׁ וַיִּטְחֵן עַד אֲשֶׁר־דָּק וַיִּזְרַל עַל־פְּגֵי הַמַּיִם וַיִּשָּׁק אֶת־בְּגֵי יִשְׂרָאֵל:

7. עזרא פרק ג

(י) וַיִּסְדּוּ הַבְּנִיִּים אֶת־הַיִּכָּל הַזֶּה וַיַּעֲמִידוּ הַכֹּהֲנִים מְלַבְּשִׁים בַּחֲצָצְרוֹת וְהַלְוִיִּם בְּגֵי־אֶסָף בְּמַצְלֵתִים לְהַלֵּל אֶת־ה' עַל־יְדֵי דְגִיד מְלֹךְ־יִשְׂרָאֵל: (יא) וַיִּעֲנוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדֹת לָהּ כִּי טוֹב כִּי־לַעוֹלָם חִסְדּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם הִרְיעוּ תְרוּעָה גְּדוּלָה כְּהַלֵּל לָהּ עַל הוֹסֵד בֵּית־ה': ס (יב) וַרְבִּים מִהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְרֵאשֵׁי הָאֲבוֹת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר רָאוּ אֶת־הַבַּיִת הַרְאשׁוֹן בְּיַסְדּוֹ זֶה הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בְּכִים בְּקוֹל גְּדוּל וַרְבִּים בַּתְרוּעָה בְּשִׂמְחָה לְהַרִּים קוֹל: (יג) וְאֵין הָעָם מִפִּירִים קוֹל תְרוּעַת הַשִּׂמְחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם כִּי הָעָם מְרִיעִים תְרוּעָה גְּדוּלָה וְהַקּוֹל נִשְׁמַע עַד־לְמַרְחֹק: פ

8. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נז עמוד א

אמר רבי אסי: תלת מאה אלפי שליפי סיפא עיילו לטור מלכא, וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוֹתא; ובהך גיסא הלילי ותנגי, ולא הוּוּ ידעי הני בהני.

Rav Asi says: Three hundred thousand men with drawn swords entered the King's Mountain and massacred for three days and three nights. And at the same time on the other side of the mountain, weddings and other festivities continued to be celebrated, and they did not know about each other.

9. ספר נצח ישראל פרק ו

כבר התבאר לך למעלה, שהתרנגול מרבה להוליד יותר מכל, לכך לקחו תרנגול ותרנגולתא בחופתם. ותבין מזה שכל דברי חכמים באמונה, כי כאן נאמר חליף גונדא דרומאי, ולקחו התרנגול ותרנגולתא. ו'גונדא' הוא רבוי של מלכות. מפני כי מלכות רומי שהיה באותו זמן רצו ליקח הברכה מישראל, כאשר חטאו ישראל ובטלה הברכה מהם. אז עשו רוצה לקום ולרשת הברכה של יעקב. ולפיכך גונדא דרומי רצו ליקח התרנגול והתרנגולת, אשר תרנגול התרנגולתא, מורה על רבוי הברכה של ישראל.

10. בראשית פרק כז פסוק לד - מא (פרשת תולדות)

(לד) כְּשָׁמַע עֶשָׂו אֶת־דְּבַר־יְאֹבָב וַיִּצְעַק צָעֶקָה גְּדֹלָה וַיִּמְרָה עַד־מָאֹד וַיֹּאמֶר לְאֹבָב בְּרַכְנִי גַם־אֲנִי אָבִי: (לה) וַיֹּאמֶר בְּנֵי אַחִיָּה בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בְּרַכְתּוֹ: (לו) וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעַמַּיִם אֶת־בְּכֹרְתִי לָקַח וְהִנֵּה עָתָה לָקַח בְּרַכְתִּי וַיֹּאמֶר הֲלֹא־אֶצְלַת לִי בְרַכָּה: (לז) וַיַּעַן יִצְחָק וַיֹּאמֶר לַעֲשׂו הֵן גִּבִּיר שְׂמֵתִי לָךְ וְאֶת־כָּל־אֲחָיו נָתַתִּי לָךְ לַעֲבָדִים וְדָגוּ וְתִירַשׁ סִמְכֹתָיו וְלָקַח אֲפֹאֶמָה אֲעֲשֶׂה בְנֵי: (לח) וַיֹּאמֶר עֲשׂו אֶל־אֹבָב הַבְּרָכָה אַחַת הוּא־לָךְ אָבִי בְרַכְנִי גַם־אֲנִי אָבִי וַיֵּשֶׂא עֲשׂו קִלּוֹ וַיִּבְדֹּד: (לט) וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֲלָיו הִנֵּה מִשְׁמֵנִי הָאֲרֶז יִהְיֶה מוֹשְׁבֶךָ וּמִטְלֵ הַשָּׁמַיִם מֵעַל: (מ) וְעַל־סִרְבֶּךָ תִּחְלֶה וְאֶת־אַחִיָּה תַעֲבֹד וְהִיא כַּאֲשֶׁר תִּלְוֶה וּפְרִקְתָּ עָלָיו מֵעַל צִנְאָרָה: (מא) וַיִּשְׁטֹם עֶשָׂו אֶת־יַעֲקֹב עַל־הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בְּרַכּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֲשׂו בְּלֹבּוֹ יִקְרַבוּ יָמֵי אָבִל אָבִי וְאֶהְרַגֶּה אֶת־יַעֲקֹב אַחִי:

11. בראשית פרק כז פסוק יא (פרשת ויצא)

וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיֵּשֶׂא אֶת־קִלּוֹ וַיִּבְדֹּד:

12. בראשית פרק לג (פרשת וישלח)

(ד) וַיִּרְץ עֲשׂו לְקִרְאָתוֹ וַיִּסְבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־צִנְאָרוֹ וַיִּשְׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ: (ט) וַיֹּאמֶר עֲשׂו יִשְׁלִי רַב אַחִי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר־לָךְ: (י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־נָא אִם־נָא מִצָּאִיתִי חַן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחֶתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִי עַל־כֵּן רָאִיתִי פְנֵיךָ פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצָנִי: (יא) קַח־נָא אֶת־בְּרַכְתִּי אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ כִּי־תִסְבְּגֵנִי אֱלֹהִים וְכִי יִשְׁלִי־כָל וַיִּפְצַר־בּוֹ וַיִּקַּח:

13. בראשית פרק לז (פרשת וישב)

(יה) וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מִרְחֹק וּבְטָרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַבְּלוּ אֹתוֹ לְהִמִּיתוֹ: (יט) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחָיו הִנֵּה בָעַל הַחַלְמוֹת הִלְזָה בָּא: (כ) וְעַתָּה לְכוּ וְנִהְרָגְהוּ וְנִשְׁלַכְהוּ בְּאֶתֶד הַפְּרוֹת וְנִמְרְנוּ טִיָּה רָעָה אֲכַלְתֶּהוּ וְנִרְאָה מֵה־יְהִי חַלְמָתוֹ: ... (כד) וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלַכוּ אֹתוֹ הַבְּרָה וְהַבּוֹר רֹק אֵין בּוֹ מַיִם: (כה) וַיִּשְׁבּוּ לְאֶכְל־לֶחֶם וַיִּשְׂאוּ עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה אֶרֶצַת יִשְׁמַעֲאֵלִים בָּאָה מִגְּלַעַד וּגְמַלֵּיהֶם נְשָׂאִים נִכְאֹת וּצְרִי וְלֹט הוֹלְכִים לְהוֹרִיד מִצְרַיִמָּה: (כו) וַיֹּאמֶר יְהוֹדָה אֶל־אָחָיו מֵה־כִּצְעַע כִּי נִהְרַג אֶת־אָחֵינוּ וְכִסִּינוּ אֶת־דָּמוֹ: (כז) לָכוּ וְנִמְכְּרֵנוּ לְיִשְׁמַעֲאֵלִים וְנִדְנְנוּ אֶל־תְּהֵי־בּוֹ כִּי־אָחֵינוּ בְּשָׂרְנוּ הוּא וַיִּשְׁמְעוּ אָחָיו: ... (לא) וַיִּקְחוּ אֶת־כַּתְּנֹת יוֹסֵף וַיִּשְׁחַטּוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת־הַכַּתְּנֹת בְּדָם: (לב) וַיִּשְׁלַחוּ אֶת־כַּתְּנֹת הַפָּסִים וַיְבִיאוּ אֶל־אֲבֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מִצָּאֵנוּ הַכְּרִינָא הַכַּתְּנֹת בְּנֵךְ הוּא אִם־לֹא: (לג) וַיִּבְרָה וַיֹּאמֶר כַּתְּנֹת בְּנֵי טִיָּה רָעָה אֲכַלְתֶּהוּ טָרֵף טָרֵף יוֹסֵף: (לד) וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתּוֹ וַיִּשָּׂם שָׂק בְּמַתְּנָיו וַיִּתְאַבֵּל עַל־בָּנוּ יָמִים רַבִּים: (לה) וַיִּקְמוּ כָל־בְּנָיו וְכָל־בְּנֹתָיו לְנַחֲמוֹ וַיִּמְאֵן לְהַתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־אֵרַד אֶל־בְּנֵי אָבִל שְׂאֵלָה וַיִּבְדֹּד אֹתוֹ אָבִיו:

14. בראשית פרק מה (פרשת ויגש)

(ב) וַיִּתֵּן אֶת־קִלּוֹ בְּבִכְי וַיִּשְׁמְעוּ מִצְרַיִם וַיִּשְׁמַע בֵּית פְּרָעֹה: (ג) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָחָיו אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אָבִי תִי וְלֹא־יָכֹל אָחָיו לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנָיו: (ד) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־אָחָיו גִּשׁוּ־נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי יוֹסֵף אַחֵיכֶם אֲשֶׁר־מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִמָּה: (ה) וְעַתָּה אֶל־תַּעֲצֹבוּ וְאֶל־יִחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מְכַרְתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי לְמַחְיָה שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם: ... (ט) וַיִּנְשָׁק לְכָל־אָחָיו וַיִּבְדֹּד עֲלֵהֶם וְאֶחָדֵם לָכוּ דַבְּרוּ אִתִּי אֹתוֹ:

15. במדבר פרק יא (פרשת בהעלותך)

(ד) וְהִאֲסִפְסִף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הַתְּאוֹנוֹ תַּאֲוָה וַיִּשְׁבּוּ וַיִּבְכּוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי נִאֲכַלְנוּ בְּשָׂר: ... (י) וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת־הַעַם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפִתַח אֹהֶלוֹ וַיִּסְרֹ־אֶף ה' מְאֹד וּבְעֵינָיו מִשָּׂה רָע:

16. במדבר פרק יז פסוק א (פרשת שלח)

וַתִּשָּׂא כָל־הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעַם בְּלִילָה הַהוּא:

17. תלמוד בבלי מסכת מכות דף כד עמוד א

ויכבד הנה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרה, ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחוק] מאה ועשרים מיל, והתחילו בוכין, ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: הללו כושיים שמשתחוים לעצבים ומקטרים לעבודת פוכבים יושבין בטח והשקט, ואנו בית הדם רגלי אלהינו שרוף ^{דף כד עמוד ב} - באש ולא נבכה? אמר להן: לכה אני מצחק, ומה לעוברי רצונו כה, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ור"ע מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו, מקום שכתוב בו: והר הקרב יומת ועכשו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן: לכה אני מצחק, דכתיב: ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הפהן ואת זכריה בן יכרניה, וכי מה ענן אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני! אלא, תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה פתיב: לכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו'], בזכריה פתיב: עד ישובו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים, עד שלא נתקמה נבואתו של אוריה - הייתי מתירא שלא תתקם נבואתו של זכריה, עכשו שנתקמה נבואתו של אוריה - בידוע שנבואתו של זכריה מתקמת. בלשון הזה אמרו לו: עקיבא, נחמתנו! עקיבא, נחמתנו.

18. הרב משה אביגדור עמיאל - דרשות אל עמי - שלש רגלים, טו. שיר השירים לשבת חוה"מ פסח

באותו הזמן הנורא בעת צרה ליעקב, נתעוררו בצדק חלוקי דעות אם שיר השירים מטמא את הידים, אם הוא בכלל כתבי הקדש, והיו הרבה שענו על זה בשלילה, כי לדעתם כבר עבר זמנו של שיר השירים כי "איה נשיר את שיר ד' על אדמת נכר" ונמצאו פאלה שהרחיקו עוד ללכת ואמרו, "מיום שפשטה מלכות הרומי וגזרת עלינו גזרות קשות... דין הוא שנגזר על עצמנו, שלא לשא אשה ולהוליד בנים, ונמצא זרעו של אברהם אבינו כלה מאליו" (פכא פתרא ס, ב). אכן כששמע זאת ר' עקיבא התקצף והתרגז ע"ז למאד וקרא בהתלהבות עצומה "חס ושלום לא נחלק אדם מישראל על שיר השירים שלא תטמא את הידים, שאין כל העולם פלו כדאי פיום שנתן בו שיר השירים, שכל השירים קדש ושיר השירים קדש קדשים", והדברים ראויים מאד למי שאמרם. הלא זהו ר' עקיבא, האופטימיסט היותר גדול כפי שמספרים חז"ל "ויכבד הנה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ור' יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרה, ושמעו קול המונה של רומי ברחוק ק"כ מיל והתחילו בוכין ור"ע משחק, א"ל מפני מה אתה משחק? א"ל ואתם מפני מה אתם בוכין? א"ל הללו... יושבים בטח והשקט ואנו בית הדם רגלינו שרוף באש ולא נבכה? א"ל, לכה אני משחק, ומה לעוברי רצונו כה לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיוצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע משחק... אמרו לו מקום שכתוב בו והר הקרב יומת ועכשו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן לכה אני מצחק... באוריה פתיב לכן בגללכם ציון שדה תחרש בזכריה פתיב עד ישובו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים, עד שלא נתקמה נבואתו של אוריה הייתי מתירא, שלא תתקם נבואתו של זכריה, עכשו שנתקמה נבואתו של אוריה, בידוע שנבואתו של זכריה מתקמת" (סוף מסכת מכות). הלא זהו ר' עקיבא, שגם בעת שסרקו את בשרו במסרקות של ברזל הנה לא רק שלא הצטער על זה אף להפך הצטער על שלא בא הדבר הטוב הזה מקדם "כל ימי נצטערתי על מצוה זו אימתי תבוא לידי ואיקימנה" (ברכות סא, ב). פי זהו, כאמור, תכונתו של פל אופטימיסט אמתי למצוא באותה המצוה גופא, שאחרים בוכים עליו, דברים המביאים להפך לידי שמחה ושחוק. "ור"ע משחק" זוהי תכונתו של ר' עקיבא, ומה מוזר לו הנה הדבר שתוכל להיות מחלקת אם שיר השירים הוא בכלל כתבי הקדש, הלא שיר השירים לא רק שהוא קודש, אף גם קדש קדשים, כי הלא רק השיר השירים שפקרבונו הוא הוא שעמד לנו, שאנו חיים עד היום הזה, "ואם נחלקו לא נחלקו אלא על קהלת", שבאמת "דבריו סותרים זה את זה", ונשאר אצלנו בכלל כתבי הקדש רק מפני "שתחלתו דברי תורה וסופו דברי תורה". ואמנם הלכה כר"ע, ושיר השירים הוא קדש קדשים:

19. שמות פרק לג (פרשת כי תשא)

(ד) וישמע העם את-הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא ישתו איש עֵדוּ עָלָיו...: (ו) ויתנצלו בני-ישראל את-עֵדָם מהר חורב:

20. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

דרש רבי סימאי: בפעם שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים רבוא של מלאכי השרת, לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע. וכיון שחטאו ישראל, ירדו מאה ועשרים רבוא מלאכי חבלה, ופרקום. שונאמר ויתנצלו בני ישראל את עֵדָם מהר חורב... אמר ריש לקיש: עתיד הקדוש ברוך הוא להחזיר לנו, שנאמר ופדונוי ה' ישכון ובאו ציון ברנה ושמחת עולם על ראשם - שמחה שמעולם על ראשם.

21. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף נ עמוד א

רבי עקיבא איתקדשת ליה ברתיה (דבר) דכלבא שבוע. שמע (בר) כלבא שבוע, אדרה הנאה מכל נכסיה. אזלא ואיתנסיקה ליה. בסיתוא הנה גנוו בי תיבנא, הנה קא מנקיט ליה תיבנא מן מזניה. אמר לה: אי הנאי לי, רמינא ליה ירושלים דדהבא. אתא אליהו אידמי להון פאנשא וקא קרי אבבא. אמר להו: הבו לי פורתא דתיבנא דילדת אתתי, ולית לי מידעם לאגנויה. אמר לה רבי עקיבא לאנתתיה: חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה.

Rabbi Akiva became betrothed to the daughter of bar Kalba Savua. Bar Kalba Savua heard and took a vow prohibiting her from eating all of his property. Despite this, she went ahead and married him. In the winter they would sleep in a storehouse of straw, and Rabbi Akiva would gather strands of straw from her hair. He said to her: If I had the means I would place on your head a Jerusalem of Gold. Elijah came and appeared to them as a regular person and started calling and knocking on the door. He said to them: Give me a bit of straw, as my wife gave birth and I do not have anything on which to lay her. Rabbi Akiva said to his wife: See this man, who does not even have straw.

22. עובדיה פרק א פסוק יח - כא

(יח) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להכה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה' דבר: ... (כא) ועלו מושעים בקר ציון לשפט אתהר עשו והיתה לה' המלוכה:

23. זכריה פרק ח פסוק יט

(יט) כה-אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמעדים טובים והאמת והשלום אהבו: פ

24. איכה פרק א פסוק א - ב

(א) איכהו ישבה בוד העיר רבתי עם היתה פאלמנה רבתי בגוים שרתי במדינות היתה למס: (ב) בכו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה איולה מנחם מפלאהביה כל-רעיה בגדו ביה היו לה לאיבים:

25. ירושלים של זהב - נעמי שמר

 <p>כפי שמך צורב את השפתים כנשיקת-שרף אם אשפחה ירושלים אשר פלה זהב. ירושלים של זהב ושל נחשת ושל אור הלא לכל שיריך אני כנור.</p>	<p>אור הרים צלול כיון וריח ארנים נשא ברוח הערבים עם קול פעמונים, ובמרדמת אילן ואבו שבויה בתלומה, העיר אשר בוד יושבת ובלבה חומה. ירושלים של זהב ושל נחשת ושל אור, הלא לכל שיריך אני כנור. אך כבואי היום לשיר לך ולך לקשר כתרים קטנתי מצעיר כנור ומאחרון המשוררים.</p>
--	--

26. תלמוד בבלי מסכת מנחות כט:

אמר רב יהודה אמר רב: בשעה שעלה משה למרום מצאו להקדוש ברוך הוא שיושב וקושר כתרים לאותיות. אמר לפניו: רבנו של עולם, מי מעכב על ידיך? אמר לו: אדם אחד יש, ששעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות.

27. רש"י מסכת נדרים דף נ עמוד א ד"ה אי הוי

אי הוי לי רמינא לך ירושלים דדהבא - אם יהיה לי סיפוק שאתעשר אעשה לך ירושלים של זהב בתי נפש שמצויירת בכל ענייני ירושלים והיינו דאמרינן במסכת שבת (דף נט א) עיר ירושלים של זהב כדעבד ליה רבי עקיבא לדביתהו.

28. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נט עמוד א

ולא בעיר של זהב. מאי בעיר של זהב? רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: ירושלים דדהבא, עמוד כדעבד ליה רבי עקיבא לדביתהו.

Elie Wiesel: Messengers of God p73 - Why was the most tragic of our ancestors names Isaac, a name which evokes and signifies laughter? Here is why. As the first survivor, he had to teach us, the future survivors of Jewish history, that it is possible to suffer and despair an entire lifetime and still not give up the art of laughter. Isaac, of course, never freed himself from the traumatising scenes that violated his youth; the holocaust had marked him and continued to haunt him forever. Yet he remained capable of laughter. And in spite of everything, he did laugh.